

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUT FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economic Institute of the Czech Academy of Sciences

Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice

Listopad 2016

VÍT MACHÁČEK, MARTIN SRHOLEC

O AUTORECH / ABOUT THE AUTHORS

Vít Macháček

Začal pracovat jako výzkumník pro think-tank IDEA při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. v říjnu 2015. Magisterský titul získal v roce 2016 na Institutu ekonomických studií Univerzity Karlovy a bakalářský titul na Národohospodářské fakultě VŠE. Kromě práce pro IDEA je také analytikem EU Office/Knowledge Centre České spořitelny se zaměřením na ekonomické dění v Evropské unii.

Martin Srholec

Absolvoval doktorské studium na Národohospodářské fakultě VŠE v Praze a na Centre for Technology, Innovation and Culture (TIK) při Univerzitě v Oslu. Od roku 2010 působí jako výzkumný pracovník na CERGE-EI v Praze, od roku 2011 je associate professor na Centre for Innovation, Research and Competence in the Learning Economy (CIRCLE) v Lundu a od roku 2013 je výzkumníkem think-tanku IDEA. Zaměřuje se na ekonomii inovací, problematiku inovačních systémů a otázky inovační politiky.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education, CERGE.

Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice

Studie 15 / 2016

© Vít Macháček, Martin Srholec

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2016

ISBN 978-80-7344-387-0 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice¹

LISTOPAD 2016

VÍT MACHÁČEK A MARTIN SRHOLEC

Shrnutí

- Tato studie přináší první kvantitativní vhled do rozsahu a forem transferu znalostí skrze podnikatelské aktivity akademiků v České republice. Ukazuje, že čeští akademici se podnikatelským příležitostem rozhodně nevyhýbají. Zjištění kontrastují s rozšířeným povědomím o slabém podnikatelském duchu v akademické sféře formovaném statistikami o nízkém objemu prostředků vydávaných podnikatelskými subjekty na smluvní výzkum a nákup licencí od výzkumných organizací. Na základě těchto výsledků diskutujeme doporučení pro veřejnou politiku.
- Propojení akademické a podnikatelské sféry je zásadní pro efektivní fungování inovačních systémů. Zlepšení v této oblasti patří k letitým prioritám inovační politiky. Kromě neformálních kontaktů dochází k transferu znalostí do praxe především smluvním výzkumem, prodejem práv k duševnímu vlastnictví, zaměstnáváním akademiků ve firmách a akademickým podnikáním. Poslednímu v řadě však doposud byla věnována malá pozornost. Kolik akademiků u nás podniká? Jaký charakter mají jejich firmy? Jaké jsou největší úspěchy? Jsou s tím spojeny nějaké kontroverze? Co z toho plyne pro inovační politiku?
- Akademici, kteří na půdě akademické organizace dospějí k objevu, jsou o tom ze zákona povinni informovat zaměstnavatele. Pokud zaměstnavatel projeví zájem,

¹ Tato studie vznikla díky podpoře AV ČR v rámci Strategie AV21. Za cenné připomínky děkujeme Stěpánu Jurajdovi, Martě Merhautové a Danielu Münichovi. Případné nepřesnosti, opominutí nebo chyby padají jen a pouze na hlavy autorů.

stává se majitelem objevu s plnými disponibilními právy. Pokud zájem nemá, přechází vlastnické právo na akademika. Badatelské výsledky mohou být zúročeny také zakládáním akademických spin-off firem. Pro podnikání v součinnosti s akademickou organizací nicméně platí povinnost respektovat pravidla veřejné podpory. Akademická organizace s veřejnou podporou se totiž musí chovat stejně jako by se na jejím místě choval soukromý investor. K interakcím s akademickou firmou musí docházet pouze za tržních podmínek.

- Akademickému podnikání se nejvíce daří v přírodovědeckých a technických oborech. Mezi pozoruhodné případy patří firmy Delong Instruments, Flowmon Networks, CertiCon, Cognitive Security, Eyedea Recognition, Enantis, AB Pharma, Bioinova či Omega3kapr. Jihomoravskému inovačnímu centru se podařilo nastartovat akademické firmy zabývající se internetovou bezpečností a biotechnologiemi. Z akademického prostředí vzešla výroba elektronových mikroskopů vedla ke vzniku nového odvětví, které se významně podílí na rozvoji brněnského regionu. Akademici z ČVUT v Praze zase úspěšně podnikají v oblastech vývoje softwaru a umělé inteligence.
- Při akademickém podnikání vznikají třecí plochy mezi zájmy akademiků a jejich mateřských akademických organizací. Podnikající akademici se mohou dostat do střetu zájmů v několika ohledech. Může docházet k socializaci nákladů a privatizaci zisků, k vynášení badatelských výsledků do vlastních firem, k uzavírání pokoutných zakázek, k úniku příjmů výzkumných organizací a v konečném důsledku k poskytování nedovolené veřejné podpory. Ve věci dodržování pravidel akademického podnikání panují velké nejasnosti, které je žádoucí vyřešit, ale zároveň se při tom vyvarovat zavedení zbytečných komplikací pro zakládání akademických firem.
- Naše případová studie jedné veřejné vysoké školy ukazuje, že transfer znalostí skrze podnikání akademiků je poměrně běžnou záležitostí. Podle obchodního rejstříku v technologických firmách působí odhadem 16 % akademiků, kteří mezi lety 2003 až 2015 na dané škole úspěšně prošli habilitačním a profesorským řízením. Je to podstatně vyšší sklon k podnikání než v celé populaci. Zaznamenán byl pouze jediný pravý spin-off, ve kterém má vlastnický podíl i mateřská škola. Drtivá většina firem poskytuje profesní, technické a informační služby. Převážně se však jedná o malé firmy s několika málo zaměstnanci. Nedávno vzniklých start-up firem je minimum. Pro většinu akademiků je podnikání spíše zdrojem příležitostného přivýdělku.
- Akademické podnikání zajišťuje specializované znalostně náročné služby, což je přínosné pro utváření inovačních systémů. Z hlediska přímého příspěvku k růstu ekonomiky však prozatím zůstává jeho potenciál nevyužit. Překážkami pro růst akademických firem jsou rigidní akademický trh práce, zastaralé formy řízení lidských zdrojů řady akademických pracovišť, složité administrativní postupy při zakládání pravých spin-off firem a nedostatky ve fungování center transferu znalostí. Nedůsledně je vynucováno dodržování obecně platných předpisů. Je žádoucí zformulovat národní strategii podpory pro transferu znalostí, která pravidla ujasní. Regulace by měla pracovat s dostatečně pozitivními i negativními motivacemi.

Knowledge Transfer through Academic Entrepreneurship in the Czech Republic²

NOVEMBER 2016

VÍT MACHÁČEK A MARTIN SRHOLEC

Summary

- The study brings first quantitative evidence on the scale and scope of knowledge transfer through academic entrepreneurship in the Czech Republic. The main finding is that Czech academics do not shy away from taking on entrepreneurial opportunities. Admittedly, this is in a sharp contrast with the image of weak entrepreneurial spirit in academia that prevails in general public based on statistics showing low payments of business enterprises for contractual research and licensing fees to research organizations. The results are discussed with regards to implications for public policy.
- Exchange of knowledge between academia and business is essential in innovation systems. Strengthening these connections is one of the priorities of innovation policy. Besides informal contacts, the main channels of knowledge transfer are contractual research, licensing of technology, employment of academics in the business sector and academic entrepreneurship, the latter of which, however, has received little attention so far. How many academics engage in entrepreneurial activities? What are the main characteristics of their businesses? What are the most prominent success stories? Are there any problems? What should innovation policy do about it?
- Academic, who develops an invention during employment in an academic organization, is by law obliged to promptly inform the employer about it. If

² This study received support from the research programme Strategy AV21 of the Czech Academy of Sciences. We would like to thank Štěpán Jurajdovi, Marta Merhautová and Daniel Münich for their precious comments. Any inaccuracies, omissions or errors are however down to the authors.

the employer declares intention to use the invention, its ownership rights are acquired by the organization. If, however, the employer does not do that, the academic becomes the sole owner of the invention. One way to commercialize research outputs is to establish an academic spin-off enterprise. Academic entrepreneurship, however, must adhere to the rules of state aid in the common market. Academic organization must behave as a private investor and must not discriminate in favour of the academic enterprise.

- Academic entrepreneurship thrives in natural and technical sciences. Companies like Delong Instruments, Flowmon Networks, CertiCon, Cognitive Security, Eyedea Recognition, Enantis, AB Pharma, Bioinova and Omega3kapr are the prime examples. South Moravian Innovation Centre promoted academic enterprises in internet security and biotechnologies. Academia was instrumental in kick-starting the electron microscope industry in Brno. Academics from the Czech Technical University in Prague turn out to be particularly successful entrepreneurs in software development and artificial intelligence.
- Academic entrepreneurial activities give rise to conflicts of interest between academics and academic organizations. In the recent years there have been allegations of socialization of costs and privatization of profits in knowledge transfer, leaking of academic research outputs to enterprises, suspicious contractual arrangements, losses of income for research organizations and even breach of the state aid rules. Academic entrepreneurship suffers from a lack of clear rules and code of conduct, which needs to be tackled but without excessively complicating the underlying procedures.
- Fresh evidence based on analysis of a major public university indicates that academic entrepreneurship is surprisingly frequent. According to records in the business register, about 16% of academics that acquired docent or professor titles at this university between 2003 and 2015 are doing business in a technology company. It is far above entrepreneurship rates in a general population. Only a single true academic spin-off with an ownership share of the mother academic organization has been detected. The firms predominantly provide professional, technical and informational services. Most of them are very small with at best a handful of employees. Academic start-ups are rare. For most academics business activities seem to be only a source of additional income.
- Academic enterprises primarily play the role of specialized service suppliers, which is beneficial for functioning of innovation systems. Nevertheless, their direct contribution to economic growth remains far below its potential. Rigid labour market for academics, outdated human resource practices in academia, excessively complicated procedures for starting true academic spin-offs and unsatisfactory functioning of technology transfer offices are identified as the main obstacles for growth of academic enterprises. General regulation and codes of conduct that apply to academic entrepreneurship should start to get strictly enforced. National strategy of knowledge transfer that clarifies the framework conditions is much needed. Sufficient positive and negative incentives to abide by the rules need to put in place.

Úvod

Jedním z klíčových prvků inovačních systémů je výměna znalostí mezi akademickou sférou a podnikatelským sektorem (Lundvall 1992). Podle konceptu tzv. „třetí mise“ by vysoké školy měly vedle tradiční výuky a bádání rovněž podporovat rozvoj místní ekonomiky (Etzkowitz a Leydesdorff 2000). Podobně ostatní výzkumné organizace, včetně pracovišť typu akademie věd, se musí vyrovnat se silícími požadavky na přínos pro aplikační sféru. Aktivnější propojení akademických pracovišť se světem podnikání však přináší nové otázky: jakým způsobem k transferu dochází, jaké jsou výsledky těchto vazeb, jak je efektivně organizovat, regulovat a případně zpoplatnit, aby z nich plynul co největší společenský prospěch.

Pokud pomineme neformální vazby, probíhá přenos znalostí z akademické sféry do ekonomiky v zásadě ve dvou rovinách. Jde jednak o *technologický transfer* badatelských výsledků prodejem práv k užívání duševního vlastnictví, spoluprací na společných inovačních projektech anebo smluvním výzkumem. O *personálním transferu* hovoříme v případech, kdy v podnikatelském sektoru působí přímo jednotliví akademici. Jedná se typicky o studenty a absolventy škol, ale i zaměstnance akademických institucí, kteří souběžně anebo následně působí ve firmách. Akademické podnikání je kombinací obojího.

Posílení transferu znalostí patří k letitým prioritám české inovační politiky. Úřad vlády (2015) v Národní politice výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2016-2020 stejně jako v řadě předchozích strategických dokumentů vyzdvihuje jako klíčovou potřebu posílení spolupráce soukromého a veřejného sektoru. Nedostatky v této oblasti jsou zdůrazňovány jako velká slabina našeho inovačního systému. Nastíněna jsou rozsáhlá opatření v podpoře aplikovaného výzkumu v oblasti fungování center pro transfer technologií anebo ve formě otevřeného přístupu k publikačním výsledkům. Kritizována je rovněž nerozvinutost sektoru technologicky orientovaných malých a středních podniků. Akademickému podnikání jednotlivců a organizací však pozornost věnována není.

K přehlížení akademického podnikání zřejmě přispívá i nedostatek kvantitativních informací o jeho rozsahu a charakteru. Český statistický úřad to nesleduje. Přehled si o tom neudrží Rada pro výzkum, vývoj a inovace ani Sekce pro vědu, výzkum a

inovace na Úřadu vlády ČR. Ani jednotlivé akademické instituce si až na výjimky nevedou věrohodné statistiky. Doposud jsme o rozsahu akademického podnikání měli jen hrubou představu. Až v této studii se poprvé podařilo tento fenomén alespoň částečně zmapovat.

Přitom v zahraničí mají analýzy akademického podnikání dlouholetou tradici.³ Rothaermel a kol. (2007) v doposud nejobsáhlejší přehledové studii zaznamenali 173 statí publikovaných na toto téma v recenzovaných časopisech již v letech 1981 až 2005. Největší rozmach této literatury probíhá až v posledních letech. Perkmann a kol. (2013) uvádí, že v jimi sledovaných studiích se podíl podnikajících akademiků zpravidla pohybuje pod 10 % avšak s velkým rozptylem. Například D'Este and Perkmann (2011) na základě rozsáhlého průzkumu akademiků působících v oborech technických věd ve Velké Británii zjistili, že podnikání se jich v letech 2002 a 2003 věnovalo až 17 %. Empirická studie zaměřená na český kontext se v odborné literatuře doposud neobjevila.

Kolik akademiků soukromě podniká v České republice? Je jich příliš málo, aby to stálo za řeč, anebo je to rozšířený fenomén, který prozatím uniká pozornosti? Jaké jsou firmy podnikajících akademiků, jakým činností se věnují a jaký je rozsah jejich podnikání? Jaké jsou největší úspěchy české akademické start-up scény? Jsou s tím naopak spojeny nějaké komplikace? Jaké etické a finanční otázky tyto aktivity vyvolávají? Co s tím mohou dělat manažeři akademických organizací? Co z toho plyne pro inovační politiku? Co všechno o akademickém podnikání stále nevíme a je záhodno to zjistit?

Rámec akademického podnikání

Pokud zaměstnanec přijde s novým a originálním řešením či nápadem, stává se tzv. původcem. Původce musí tuto skutečnost podle zákona č.527/1990 o vynálezech a zlepšovacích návrzích neprodleně oznámit zaměstnavateli. Jestliže zaměstnavatel má o vynález zájem, musí o tom původce srozumět do tří měsíců a potom se stává jeho

³ Akademické podnikání se v zahraniční literatuře označuje jako „academic entrepreneurship“ nebo také „science-based entrepreneurship, university entrepreneurship, academic start-ups“ anebo „university spin-offs“.

majitelem s plným disponibilním právem. Původce má v takovém případě nárok na přiměřenou odměnu. Pokud naopak zaměstnavatel o objev zájem neprojeví, majitelem se stává původce, který s ním pak může nakládat podle vlastního uvážení. Pokud s ním původce začne nakládat bez oznámení jeho vzniku zaměstnavateli, porušuje zákon.

Jestliže jsou akademik či jeho akademická organizace ochotni převzít riziko podnikání přímo na sebe, mohou vynález komercializovat založením spin-off firmy. Pirnay a Surlemont (2003) jako spin-off označují novou firmu, která splňuje tři kritéria: (i) proces vzniku probíhá v souznění s mateřskou organizací, (ii) ve spin-off firmě působí jedna anebo více osob z mateřské organizace a (iii) tito jedinci za účelem založení spin-off firmy částečně či zcela opouští mateřskou organizaci. Spin-off firma s majetkovou účastí mateřské organizace se označuje jako *pravý spin-off*. Pokud odcházející jedinec začne podnikat na vlastní pěst, jedná se o *nepravý spin-off*. *Akademický spin-off*, pravý či nepravý, je potom pouze speciální případ, kdy mateřská organizace pochází z akademické sféry jako vysoká škola anebo výzkumný ústav.

Při interakcích se soukromým sektorem si veřejné akademické instituce musí dávat pozor na dodržování pravidel pro poskytování veřejné podpory v rámci jednotného trhu Evropské unie. Podle těchto pravidel má veřejná podpora následující znaky: (i) plyne z veřejných prostředků, (ii) je poskytována selektivně, (iii) ovlivňuje obchod mezi členskými státy a (iv) narušuje konkurenční prostředí. Podpora naplňující tyto znaky je obecně zakázána. Poskytnutí veřejné podpory je povoleno pouze při splnění určitých, tzv. „blokových“, výjimek (ÚOHS, 2016). Firmy akademiků se samozřejmě jako jakékoliv jiné mohou přihlásit o veřejnou podporu určenou malým a středním podnikům anebo podporu výzkumu, vývoje a inovací. Ke spolupráci s mateřskou akademickou organizací ve veřejném sektoru však musí docházet za podmínek odpovídajících zákonu 130/2002 sbírky a souvisejících předpisů.

Aby pravý akademický spin-off neporušil pravidla veřejné podpory, musí při interakcích s ním mateřská akademická organizace dodržovat princip soukromého investora. Musí tudíž nastavit pravidla spolupráce tak, jako by to udělala s jakoukoli jinou firmou. Podobně interakce veřejné akademické organizace s nepravou spin-off firmou či potažmo s jinou formou podnikání akademika, například ohledně výše licenčních poplatků, účtování smluvního výzkumu anebo cen

za pronájem přístrojů, musí probíhat za tržních podmínek. Jinými slovy veřejné výzkumné organizace nesmějí akademické podnikání zvýhodňovat na úkor ostatních podnikatelských subjektů.

Akademické podnikání v příkladech

Tabulka 1 představuje devět příkladů akademického podnikání. Popis každého z nich je také rozveden v textovém okénku. Přehled je sestaven na základě rozhovorů s odborníky z praxe transferu znalostí, rešerše zpráv z médií, veřejně dostupných údajů z obchodního rejstříku, účetních závěrek a výročních zpráv, záznamů v registru ekonomických subjektů a popisu podstaty podnikání z vlastních internetových stránek jednotlivých společností.

Zaměřujeme se na technologické firmy s jednoznačně akademickým rodokmenem, za jejichž vznikem stojí buď přímo výzkumná organizace anebo výzkumní pracovníci dlouhodobě působící v akademickém prostředí zpravidla s docentským anebo profesorským titulem. Řadu firem s podobně akademickým nádechem založili i studenti či absolventi vysokých škol, včetně držitelů doktorských titulů s vědeckou průpravou. Nicméně do podrobnějšího rozboru tohoto segmentu se v této studii nepouštíme. Jedná se o pár ilustrativních příkladů a nejde o vyčerpávající anebo reprezentativní seznam.

Příklady jsou svou podstatou velmi rozmanité. Zahrnuje akademické firmy, které příliš nevyrostly. Některé nemají ambice růstu nad rámec přivýdělku vedle akademického bádání. Další firmy se rozvinuly do střední velikosti s tržbami v řádu desítek až stovek milionů korun a dávají dobře placenou práci mnoha lidem. Dokonce již existuje i případ znalostního transferu, ze kterého se zrodilo nové odvětví významně přispívající k ekonomickému rozvoji celého regionu. Zpravidla jde o příklady dobré praxe hodné následování. Ale některé případy otevřely otázky ohledně dodržování principu soukromého investora, rozdělení příjmů či etického rozměru akademického podnikání.

Za povšimnutí stojí, že se většina firem se rozběhla až v poslední dekádě, takže se jedná o relativně nový fenomén. Právě akademické spin-off firmy předtím nevznikaly. Podnikat se nejvíce daří odborníkům na internetovou bezpečnost, software a

kybernetiku. Přínos biotechnologických firem zatím není moc patrný. Zvláště úspěšnými epicentry akademického podnikání jsou aplikačně zaměřené fakulty vysokých škol a některé ústavy Akademie věd ČR v Praze a Brně. Méně zpráv přichází z ostatních regionů, včetně Ostravy, Plzně anebo Liberce, kde také sídlí technické vysoké školy, což ale může být způsobeno tím, že tyto regiony nejsou mediálně tolik na očích. Pro věrohodnější představu by bylo potřeba reprezentativní databáze akademických spin-off firem, která však dosud nebyla vytvořena.

Delong Instruments

Profesor Armin Delong, dlouholetý ředitel Ústavu přístrojové techniky AV ČR v Brně, stojí za dosud nejviditelnějším úspěchem v oblasti transferu znalostí. Komerční výroba elektronových mikroskopů začala na základě spolupráce s Teslou Brnu již v 50. letech minulého století. Během transformace se sice tato firma rozpadla, ale na jejích troskách vyrostla mimo jiné společnost Delong Instruments nesoucí jeho jméno. Podle účetní uzávěrky za rok 2014 má 80 zaměstnanců, tržby 152 mil. Kč a zisk 18 mil. Kč. Přínos pro rozvoj regionu byl však daleko větší. Ze stejného základu v Brně vyrostla také domácí firma Tescan (dnes Tescan Orsay Holding) s více než miliardovým obratem. Přilákána byla i zahraniční firma FEI, jeden ze světových lídrů v oboru, která v Brně vyrábí přes 50 % své produkce a zaměstnává přes 600 lidí. Díky dlouhodobé tradici se podařilo vytvořit exportně orientovaný klastr s rozsáhlou sítí dodavatelů a odborníků, který vytváří třetinu celosvětové produkce elektronových mikroskopů (iHNeD, 2015a).

Flowmon Networks (dříve Invea-tech)

Jednou z prvních akademických spin-off firem v klasickém smyslu byla Invea-Tech. V roce 2007 ji společně založily Masarykova univerzita, VUT v Brně a sdružení CESNET. Od počátku aktivně spolupracuje s Jihomoravským inovačním centrem. Podle výroční zprávy za rok 2014 měla 31 zaměstnanců, tržby okolo 100 mil. Kč a zisk 23 mil. Kč. Firma se rozrostla natolik, že se v roce 2015 rozdělila na dvě části. Nástupnická Flowmon Networks pokračuje ve vývoji řešení pro monitorování a bezpečnost počítačových sítí, zatímco do Netcope Technologies se odštěpil vývoj hardwaru pro správu vysokorychlostních sítí. Podle předběžných údajů za rok 2015 obě firmy dohromady zhruba zdvojnásobily tržby i počet zaměstnanců (Lupa 2016). Žebříček Deloitte Technology Fast 50 řadí Flowmon Networks mezi nejrychleji rostoucí technologické firmy ve střední Evropě (Deloitte 2015).

CertiCon

Profesor Vladimír Mařík, ředitel Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky a bývalý dlouholetý vedoucí katedry kybernetiky na Fakultě elektrotechnické ČVUT v Praze, podniká ve firmách SynergyCon, HydroCon a především CertiCon, ve které je předsedou představenstva (iHNed 2013b). CertiCon byl založen již v roce 1996, největšího rozvoje však dosáhl až po roce 2004. Podle výroční zprávy za rok 2014 měl 128 zaměstnanců, tržby okolo 250 mil. Kč a zisk 68 mil. Kč. Zaměřuje se na komplexní služby v oblastech softwaru a integrovaných obvodů pro náročné aplikace v informačních a telekomunikačních technologiích, lékařské elektronice a zařízeních pro průmyslové řízení a rozhodování. Hlavními zákazníky jsou zahraniční nadnárodní společnosti. Převážná většina tržeb plyne z exportu na vyspělé americké a evropské trhy.

Cognitive Security

Cognitive Security vyrostla z technologie vyvinuté na Fakultě elektrotechnické ČVUT v Praze. Od přelomu tisíciletí zde probíhal aplikovaný výzkum v oblasti internetové bezpečnosti spojené se strojovým učením. Firmu založili v roce 2009 profesori Michal Pěchouček a Martin Rehák. Základem je software, který umí s pomocí analýzy síťového provozu identifikovat podezřelé události a upozornit na případný útok. Po injekci rizikového kapitálu se podnikání rychle rozjelo. Firmu nakonec v roce 2013 koupila velká mezinárodní korporace Cisco. Prodejní cena nebyla zveřejněna, ale odhaduje se přinejmenším na desítky milionů korun (iHNed 2015b). Oba profesori od té doby kromě mateřské vysoké školy pracují i v pražském vývojovém středisku Cisco. Do rozpočtu fakulty stačila Cognitive Security za dobu své nezávislé existence odvést na licenčních poplatcích 430 tisíc korun, což sice bylo doposud nejvíce v historii ČVUT, nicméně podle některých názorů mohla škola na komercializaci této technologie vydělat i více (iHNed 2013a).

Eyedeia Recognition

Eyedeia Recognition založila v roce 2006 skupina výzkumníků z Centra strojového vnímání na Katedře kybernetiky Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze. ČVUT již od vzniku firmy vlastní 10% podíl. Jedná se tudíž o jednu z prvních pravých akademických spin-off firem. Zabývá se vývojem softwaru pro počítačové vidění, včetně rozpoznávání obličejů, vozidel či pirátského používání obrázků na internetu. Podle účetní závěrky za rok 2014 má 6 zaměstnanců, roční tržby okolo 4 mil. Kč a zisk 0,5 mil. Kč, takže zůstává malou firmou. Milan Urban, zakladatel a jediný jednatel, vysvětluje, že firma prozatím nehledá investora a dokonce se obejde i bez obchodníka nebo marketingového oddělení: „Jsme prostě vývojáři a klienti k nám chodí na základě našich referencí“ (Lupa 2014). Mezi klienty patří i Seznam, Toyota, ČTK anebo ministerstvo vnitra. Dva ze tří zakladatelů i nadále působí na ČVUT.

Enantis

Enantis je první biotechnologický spin-off z Masarykovy Univerzity. Založen byl v úzké spolupráci s Loschmidtovými laboratoři v roce 2006. Firma má vlastní laboratoř v biotechnologickém inkubátoru INBIT provozovaném Jihomoravským Inovačním Centrem poblíž univerzitního kampusu. Zabývá se poskytováním poradenských služeb a vývojem nových léčivých látek v oblasti enzymových technologií a proteinového inženýrství. Jedná se prozatím o mikro firmu. Nejvyšších tržeb 1,3 mil. Kč dosáhla v roce 2010. Rozsah její činnosti však v posledních letech zaznamenal velké výkyvy. Stimulem pro další rozvoj by se mohl stát úspěch při získání grantu na projekt stabilizace růstových proteinů z programu SME Instrument v rámci Horizont 2020 v roce 2015.

AB Pharma

Univerzita Karlova poprvé vstoupila do podnikání v sektoru léčiv. AB Pharma byla založena v roce 2008 jako pravý akademický spin-off s 20% vlastnickým podílem Farmaceutické fakulty v Hradci Králové. Předmětem činnosti jsou výzkumné, analytické, expertní a školící služby v oblasti farmacie. Firma se pokouší navázat na zkušenosti z vedlejší hospodářské činnosti fakulty a sází na konkurenční výhodu založenou na úzké spolupráci s mateřskou univerzitou. Nicméně prozatím zůstává jen u drobného podnikání bez významného komerčního úspěchu. Po slibném rozjezdu začaly tržby postupně klesat a v posledních letech je její činnost výrazně utlumena. Firma patrně nemá žádné zaměstnance.

Bioinova

Ústav experimentální medicíny AV ČR (ÚEM) rozjel podnikání v sektoru biotechnologií skrze pravý akademický spin-off Bioinova. Po založení firmy v roce 2008 vlastnil 75% podíl. Po následném vstupu dalších investorů nyní drží 42% podíl. Ke zrodu firmy došlo v Inovačním biomedicínském centru, který začal pod jeho kuratelou fungovat v témže roce. Zabývá se vývojem léčivých přípravků na bázi kmenových buněk pro obnovu a regeneraci tkání, provádí klinické studie v oblasti regenerativní medicíny a poskytuje související služby. Spolupracuje se soukromou sférou na aplikacích buněčné terapie, tkáňového inženýrství a nanotechnologií. Podle účetní závěrky za rok 2014 již dosáhla tržeb okolo 7 mil. Kč a zisku 0,8 mil. Kč. Nicméně okolo firmy Bioinova se nedávno rozhořela kontroverze ohledně etického rozměru akademického podnikání (iHNed 2016). ÚEM v současné době jedná o prodeji svého podílu do soukromých rukou.

Omega3kapr

Jihočeská univerzita profituje z místní tradice rybníkářství. Na Fakultě rybářství a ochrany vod chovají speciální druh kapra, který je bohatý na zdraví prospěšné omega 3 kyseliny. Na jeho prodej si nechali zaregistrovat ochrannou známku omega3kapr. Kromě toho chovají i jesetery. Pravý kaviár rovněž prodávají pod vlastní značkou. Při komercializaci se pozoruhodně nevydali cestou akademické spin-off firmy. S rybami podnikají přímo pod hlavičkou fakulty. Zřídili si k tomu dokonce vlastní rybářskou prodejnu. Není to jen drobnost pro zpestření akademického života. Fakulta hospodaří na 90 hektarech rybníků, na vánoční trh dodává tuny kaprů do desítek stánků a ročně si takto vydělá kolem 12 mil. Kč (iHNed.cz 2015c). Jihočeští akademici se tímto pouštějí na tenký led. Musí si totiž dávat velký pozor na dodržování principu soukromého investora. Jinak by se mohlo jednat o nedovolenou podporu narušující konkurenční prostředí. Nabízí se otázka, jestli by nebylo průhlednější vydělit výrobní činnost, která patrně není v takovém rozsahu nutná pro výuku ani bádání, do samostatné firmy.

Tabulka 1: Příklady akademického podnikání (poslední dostupné údaje k 1. 6. 2016)

Název	Akademická instituce	Město	Rok založení	Právní forma	Základní kapitál (tis. Kč)	Tržby (tis. Kč)	Počet zaměstnanců	Předmět podnikání
Delong Instruments	AV ČR	Brno	1992	a. s.	3 000	151 805	80	Elektronové mikroskopy
Flowmon Networks	Masarykova Univerzita a VUT	Brno	2007	a. s.	2 000	98 110	31	Software
CertiCon	ČVUT	Praha	1996	a. s.	10 000	247 994	128	Software
Cognitive Security	ČVUT	Praha	2009	s. r. o	4 235	5 837	28	Software
Eyedea Recognition	ČVUT	Praha	2006	s. r. o	200	4 238	6	Software
Enantis	Masarykova Univerzita	Brno	2006	s. r. o	200	323	1 - 5	Biotechnologie
AB Pharma	Univerzita Karlova	Hradec Králové	2008	s. r. o	200	36	0	Léčiva
Bioinova	AV ČR	Praha	2008	s. r. o	351	7 342	10-19	Biotechnologie
Omega3kapr	Jihočeská univerzita	České Budějovice	2011	VŠ	..	12 000	..	Rybářství

Zdroj: ČSÚ (2016) a Ministerstvo spravedlnosti (2016)

Akademické podnikání na pranýři

Münich a Srholec (2013) upozorňují na rozdíl mezi zanedbatelným objemem finančních toků z podnikatelského sektoru do výzkumných organizací ve veřejném sektoru a čilou spoluprací mezi akademickým a podnikatelským sektorem. Mezinárodní srovnání statistik výzkumu a vývoje ukazuje, že tyto finanční toky u nás patří k nejnižším. Jiná šetření však ukazují, že v četnosti inovací zaváděných ve spolupráci s akademickými organizacemi za vyspělými zeměmi zdaleka tolik nezaostáváme. Nabízí se otázka, zda finanční toky doprovázející zájem firem o akademický výzkum netečou jinudy.

Národní inovační strategie (MPO 2011, str. 7) uvádí, že transfer znalostí často probíhá přes „neformální sítě kontaktů“ mezi jednotlivci, nikoliv mezi firmami a výzkumnými organizacemi, čímž „velmi snadno dochází k principu privatizace přínosů z veřejných výzkumných aktivit“. Dále tento klíčový vládní dokument dodává, že pro řadu výzkumníků jsou tyto neformální formy spolupráce dokonce hlavním zdrojem osobních příjmů, o které tímto ochuzují výzkumné organizace. Není však zřejmé, a to ani z podkladových studií, o co přesně se tato tvrzení opírají. Nicméně se jedná o vážná podezření. Pokud by to totiž byla pravda, transfer znalostí by balancoval na hraně právního rámce.

Podobně TA ČR (2015, str. 4) došel s pomocí kulatých diskusních stolů k závěru, že „Z důvodu zdlouhavosti administrativního procesu na straně výzkumných organizací směřujícího k uzavření spolupráce mezi výzkumnou organizací a podnikem dochází k uzavírání zakázek a dohod mimo pracovní poměr mezi podnikem a konkrétním výzkumníkem bez formálního zapojení výzkumné organizace. Tato skutečnost vede nejen k úniku potenciálních příjmů výzkumných organizací ze smluvního výzkumu, ale také zvyšuje riziko nedovolené (nepřímé) veřejné podpory podniků, pro které je výzkum realizován (neboť podnik platí jen osobní náklady výzkumníka, nikoliv související náklady).“

Euro (2015) akademiky konkrétně podezřívá z toho, že „vynášejí výsledky práce z ústavů do privátních firem, na nichž mají nějaký skrytý podíl, a ty pak státem financované řešení patentují a realizují z něj komerční zisk nebo ho za úplatu předají nějaké zahraniční firmě“, a zároveň dodává, že k takovým únikům sice dochází i ve vyspělých zemích, avšak tam s tím bojují. Podle odhadu místopředsedy TA ČR

Martina Bunčeka citovaného v tomto článku přicházejí výzkumná pracoviště z důvodu nedostatečné ochrany duševního vlastnictví až o dvacet procent možných výnosů z komercializace znalostí, což jsou řádově miliardy.

iHNed (2013c) cituje profesora Karla Raise, bývalého rektora brněnského VUT, který otevřeně popisuje, že „Takovou situaci u nás nazýváme socializace nákladů a kapitalizace zisků. To znamená, že náklady platí škola, a když se ukáže, že nápad má šanci se prosadit v průmyslu, zisk jde na soukromou firmu. Pavel Bělobrádek, místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace, potvrzuje podle citace iHNed (2016) podezření „na případy, že výzkumník za veřejné peníze něco vyzkoumá a ve své firmě na tom pak vydělá“. Příjmy z transferu znalostí potom protékají mimo systém výzkumných organizací přes jednotlivé výzkumníky, skrze jejich firmy a živnosti. Firma se tak i příhodně vyhne složitým jednáním o vlastnictví duševních práv. Anebo v lepším případě výzkumná organizace dostane zaplacenou pouze část komerční hodnoty výzkumného výsledku. Její plné výše jsou si totiž nejlépe vědomi samotní původci, kteří se však při jejím ocenění za účelem vlastního podnikání dostávají do střetu zájmů.

Ekonom (2015) přitakává, že než provádět transfer znalostí oficiálně přes výzkumnou organizaci si mnohdy akademici raději založí vlastní firmu. Podle děkana Fakulty elektrotechnické ČVUT profesora Pavla Ripky citovaného v tomto článku „by situaci mohlo vylepšit snížení poplatků z licencí, které inkasují vědecká pracoviště. Když jsou vysoké, spolupráci to zbytečně vytlačuje do šedé zóny. Vědec pro firmu pracuje, aniž by měl oficiální smlouvu, nebo si třeba bokem založí vlastní firmu a výsledky své práce přes ni bez vědomí zaměstnavatele prodává.“ ČVUT má totiž podstatně nižší odvody z transferu znalostí než jiné vysoké školy. Nepochybně se jim více akademiků přihlásí, ale úměrně tomu klesají i příjmy zůstávající v rozpočtu fakulty. Navíc při komercializaci přes vlastní firmu tímto není odstraněna motivace akademika tlačit licenční poplatky směrem dolů.

Ekonom (2015) dále cituje bývalou předsedkyni TA ČR Rut Bízkovou, podle které je „problém v tom, že někteří badatelé výsledky své práce komercializují mimo domovské výzkumné pracoviště. Vědec si založí soukromou firmu a využije v ní poznatky vytvořené za státní peníze. Mnohem korektnější je, pokud má výzkumné pracoviště v takové společnosti podíl.“ Pomohlo by tudíž častější zakládání pravých spin-off firem, díky kterým si akademická organizace nejen sáhne na zisk

z komercializace veřejně financovaných znalostí, ale rovněž má z první ruky přehled o řízení firmy a může spolurozhodovat o jejím dalším osudu. Pokud technologická firma uspěje a podaří se ji prodat, výzkumná organizace si může přijít na nemalé peníze. Předpokládá to však podnikatelského ducha přímo ve vedení akademických organizací.

Mnohdy podezřívavé a kritické vyznění mediálních textů o podnikání v akademickém prostředí je třeba brát s rezervou. Koneckonců, pokud by bylo důvodné podezření o porušování pravidel jednotného trhu anebo národních zákonů, musely by se věci zabývat odpovědné orgány. A dlužno říci, že v dané oblasti doposud nebyl nikdo oficiálně odsouzen. Z citovaných výroků je nicméně zřejmé, že v této oblasti panují nejasnosti, pochyby a domněnky. Akademické podnikání by nemělo být a priori ostrakizováno, ale před podezřelými praktikami by se ani neměla strkat hlava do písku.

Statistická analýza

Z uvedených příkladů je zřejmé, že se najdou podnikaví akademici, kteří se nebojí pustit do přímé komercializace badatelských výsledků skrze vlastní podnikání. Nejde však jen o jednotlivé výjimky, zatímco akademická sféra ve své většině zůstává od ekonomiky skutečně odtržena? K zodpovězení této otázky je třeba přistoupit k rozboru reprezentativních dat.

Na základě veřejně dostupných údajů v obchodním rejstříku jsme určili rozsah podnikatelských aktivit pro 383 akademiků, kteří v období od ledna 2003 do konce roku 2015 obdrželi docenturu anebo profesuru na veřejné vysoké škole technického zaměření. Podmínkou pro získání těchto titulů je dlouhodobé zapojení do vysokoškolské výuky a badatelského výzkumu, takže jejich držitele lze spolehlivě považovat za akademiky.

Některé záznamy v obchodním rejstříku však automaticky neznamenají podnikání v pravém slova smyslu. Proto působení v neziskových organizacích, zájmových sdruženích či sdruženích vlastníků a pouhé členství v dozorčí radě obchodní společnosti nebereme v úvahu. Za podnikající považujeme pouze akademiky působící v roli společníka anebo statutárního orgánu obchodní společnosti. Podnikatelské

aktivity v tomto vymezení byly nalezeny u 76 akademiků ve 106 firmách, z toho 2 veřejných obchodních společnostech, 6 akciových společnostech a 98 společností s ručením omezeným.

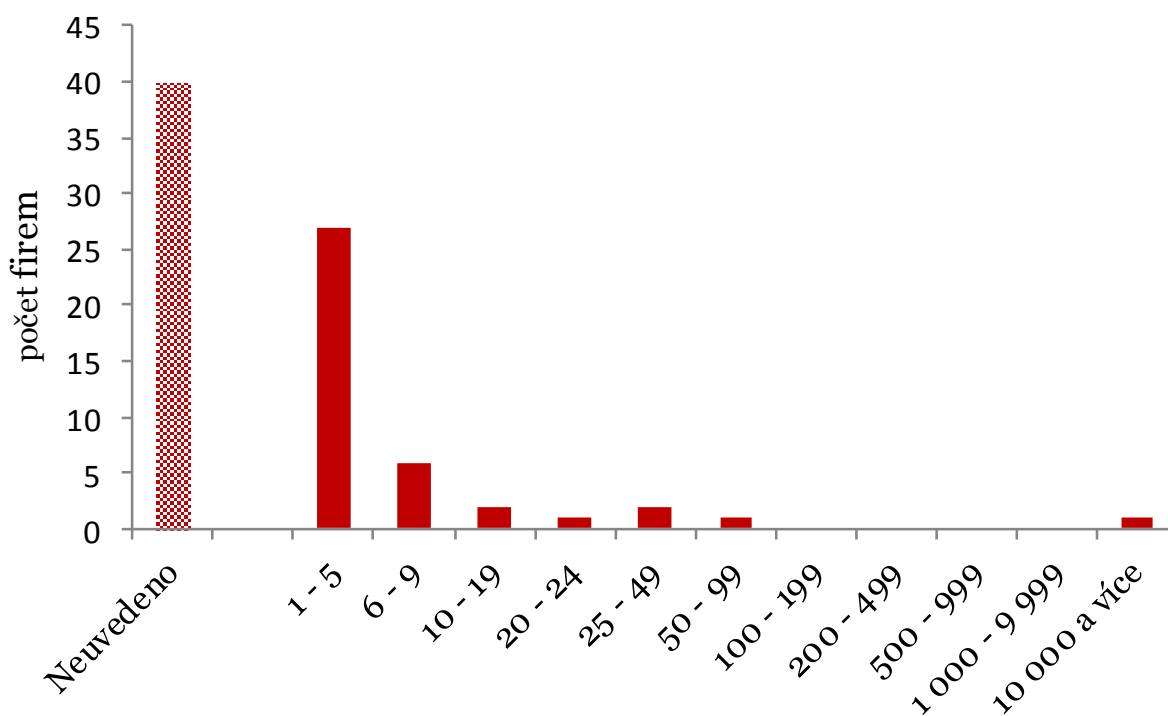
Při bližším pohledu na předmět činnosti byla u 80 z těchto firem, takže zhruba ve 75 % případů, prokázána očividná souvislost s technickým zaměřením dané vysoké školy. Při tomto podnikání zřejmě dochází k transferu znalostí z akademické sféry do ekonomiky. Někteří podnikající docenti a profesori již sice na vysoké škole nepůsobí, nicméně souvislost s jejich akademickou kariérou je vysoce pravděpodobná. Zbývajících 27 firem, které se většinou věnují činnostem jako obchod, pohostinství či pronájem, s transferem znalostí zřejmě moc společného nemá, a tudíž jsou z další analýzy vyřazeny.

Po tomto zúžení zůstává 61 podnikajících akademiků, což je okolo 16 % z celkového souboru. Na transferu znalostí skrze podnikání se tudíž podílí zhruba každý šestý. Uvážíme-li, že v celé české populaci podniká pouze okolo 6 % lidí v produktivním věku, je sklon akademiků k podnikání v našem případě až třikrát vyšší.⁴ Jedná se o překvapivě úctyhodný výkon, který kontrastuje s rozšířenou představou o slabém podnikatelském duchu v českém akademickém prostředí. Akademici se využívání příležitostí plynoucích z podnikání rozhodně nevyhýbají.

Obrázek 1 ukazuje zařazení zmíněných technologických firem podle velikostních kategorií v rejstříku ekonomických subjektů. Převážnou většinu tvoří mikro firmy s méně než 10 zaměstnanci. Pouze několik z nich spadá do kategorie malých firem s 10 až 49 zaměstnanci. Středně velké i velké firmy jsou zastoupeny pouze jedenkrát, přičemž v obou případech je akademik výhradně členem statutárního orgánu. Druhá jmenovaná je velkou akciovou společností ve veřejném vlastnictví. Zhruba pro polovinu bohužel není velikostní kategorie uvedena, ale z bližšího rozboru jejich činnosti je patrné, že se zřejmě rovněž jedná o firmy s velmi malým počtem zaměstnanců.

⁴ GEM (2016) uvádí za Českou republiku jako poslední dostupné údaje 5,3 % „*established business ownership rate*“ (starší než 3,5 letů) a 2,7% „*new business ownership rate*“, přičemž stejný jednotlivec může být zahrnut v obou kategoriích, takže celkový podíl podnikajících je nižší o rozsah tohoto překrytí.

Obrázek 1: Podnikání akademiků podle počtu zaměstnanců firem

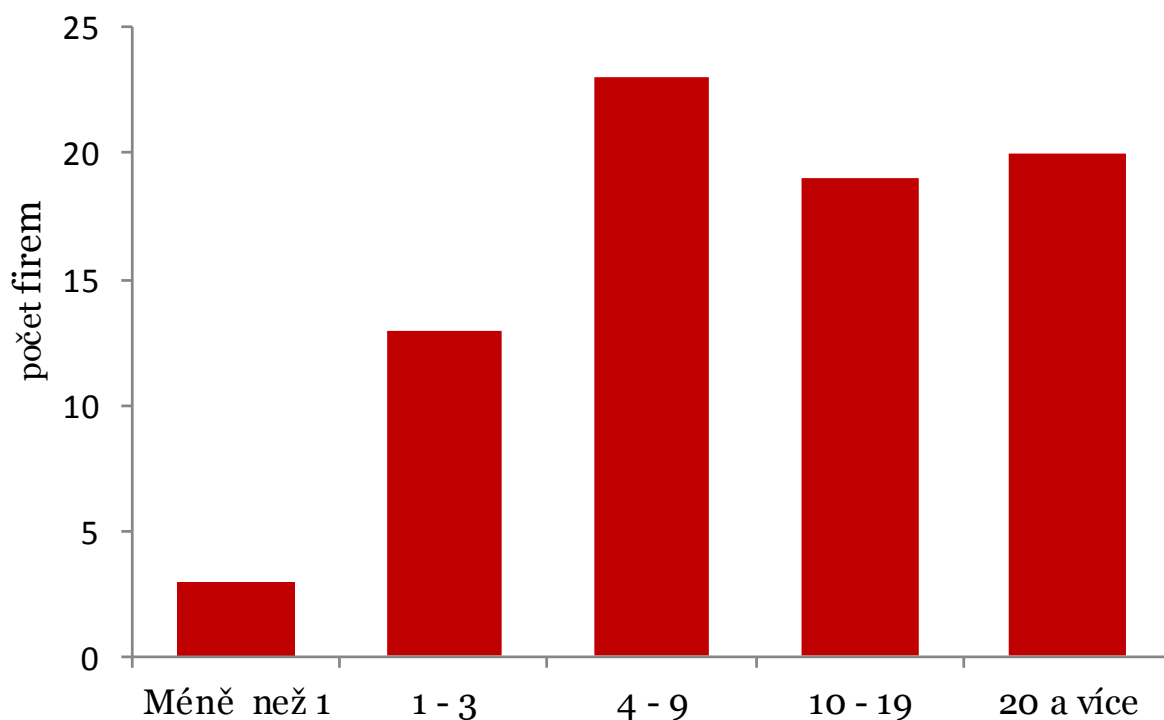
Zdroj: ČSÚ (2016)

Jak již bylo uvedeno, velkou většinu, tj. okolo 90 %, tvoří společnosti s ručením omezeným. Že se převážně jedná o menší podnikání dokresluje i skutečnost, že se základní kapitál dvou třetin těchto firem rovná pouhým 100 tis. Kč anebo 200 tis. Kč, což bývaly ze zákona povinné minimální vklady pro jejich založení. Celkově má pouze třináct sledovaných firem, z toho pět akciových společností, základní kapitál vyšší než 300 tis. Kč, avšak zhruba v polovině z nich zapojení akademici mají výrazně menšinový či dokonce žádný vlastnický podíl. Akademici do podnikání vkládají vlastní peníze ve větším rozsahu jen sporadicky.

Obrázek 2 ukazuje stáří firem podle počtu let od zapsání do obchodního rejstříku. Zcela nových či teprve začínajících firem, které lze označit za tzv. „*akademický start-up*“, je poskrovnu. Pro akademiky je příznačné, že v těchto firmách podnikají dlouhodobě. Skoro ve třech čtvrtinách firem působí akademici od začátku, takže patřili mezi zakladatele. Počítat je však nutné s výběrovým zkreslením, protože o již zaniklých vazbách a o zrušených firmách nemáme údaje. Nicméně zjištění nepodporují romantickou představu o start-up firmě založené na převratném objevu,

kterou akademik po úspěšném rozjezdu po několika letech dobře prodá, aby se mohl vrátit zpět k bádání. Rozhodně se prozatím nejedná o převažující model akademického podnikání.

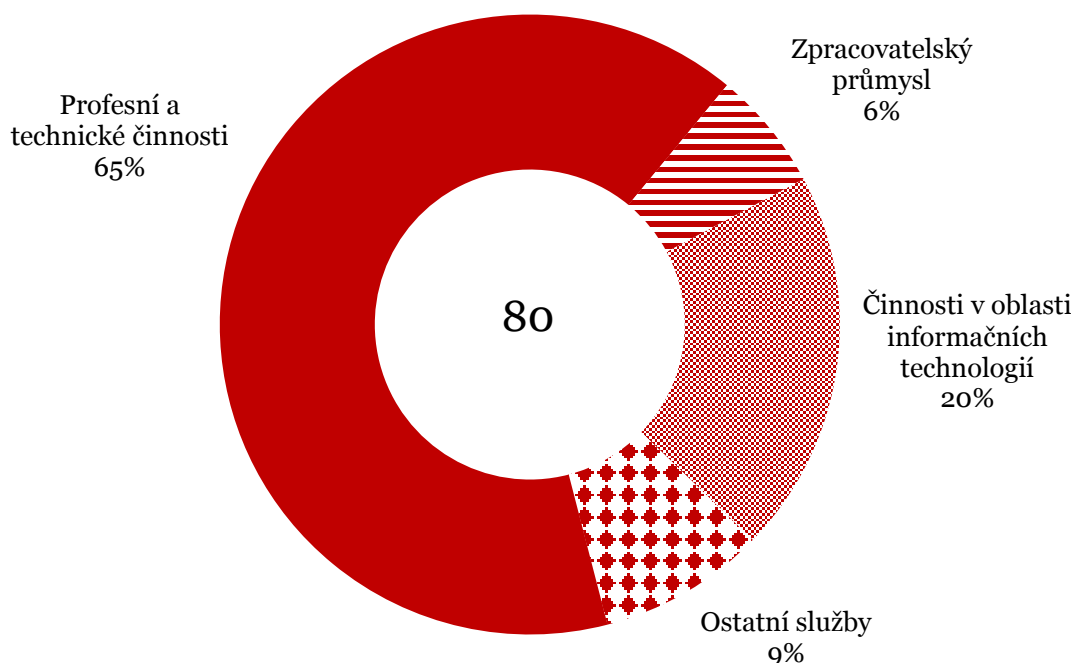
Obrázek 2: Podnikání akademiků podle věku firem v letech

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti (2016)

Obrázek 3 popisuje podstatu činnosti sledovaných firem podle předmětu podnikání v obchodním rejstříku, odvětvového zařazení v registru ekonomických subjektů a zejména na základě firemních internetových stránek a zpráv z médií. Pouze zlomek se věnuje výrobě v podobě zpracování fyzického produktu. Drtivá většina poskytuje služby, a to buď profesní a technické činnosti, kam patří například architektonické činnosti, inženýrské činnosti, technické zkoušky, analýzy a poradenství, anebo podniká v oblasti informačních technologií. Avšak z dostupných informací zároveň plyne, že jen velmi okrajově nabízí služby, které by se daly označit za výzkum v pravém slova smyslu, a ve kterých by tudíž hrozila přímá konkurence s činností vysoké školy.

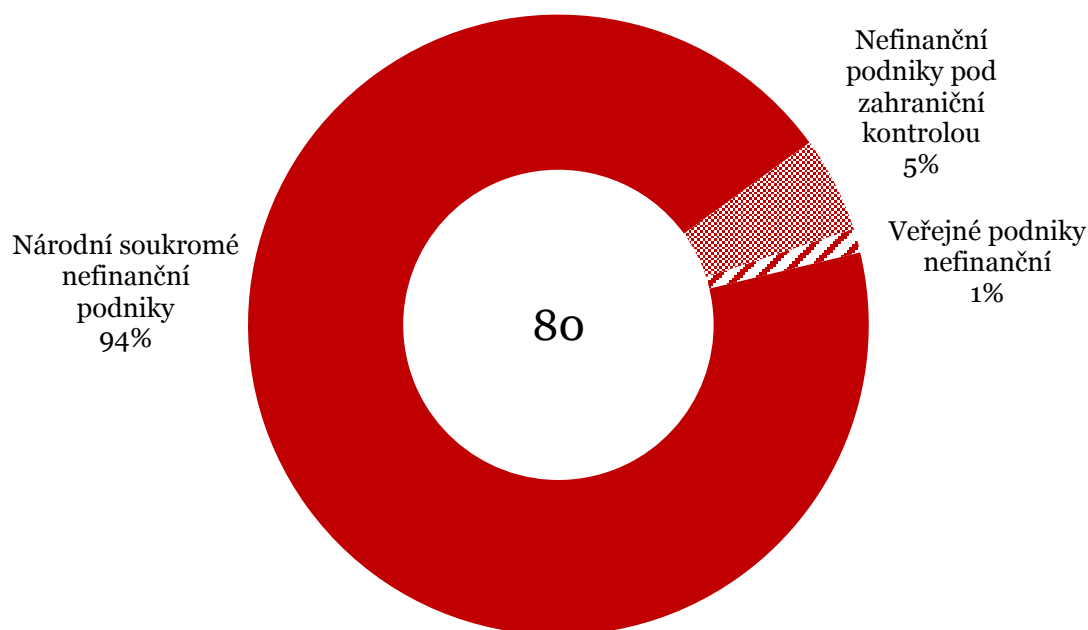
Obrázek 3: Podnikání akademiků podle předmětu činnosti

Zdroj: ČSÚ (2016) a Ministerstvo spravedlnosti (2016)

Obrázek 4 uvádí rozdělení podle druhu vlastnictví na základě zařazení do institucionálního sektoru v registru ekonomických subjektů. Téměř výhradně se jedná o firmy v domácích rukou. Firmy pod zahraniční kontrolou, ve kterých mají cizinci nadpoloviční podíl, byly zaznamenány pouze ve čtyřech případech a čeští akademici jsou v nich zapojeni pouze skrze členství ve statutárních orgánech. Pokud si uvědomíme dominanci zahraničního kapitálu v české ekonomice, a to zejména ve znalostně náročných oborech, akademické prostředí se ukazuje jako jeden ze zdrojů, ze kterého se rekrutují ryze čeští technologicky vyspělí podnikatelé. Lze jen doufat, že se tento potenciálně silný motor růstu národního bohatství podaří aktivizovat ještě více.

Obrázek 4: Podnikání akademiků podle druhu vlastnictví firem

Zdroj: ČSÚ (2016)

Není rovněž bez zajímavosti, že pouze v jediném případě se jedná o *pravý spin-off*, ve kterém má kromě akademika vlastnický podíl i vysoká škola. Ostatní případy představují podnikání samotného akademika, ať už s vědomím případného akademického zaměstnavatele anebo bez něj. O konkrétním nastavení vztahů těchto firem a akademických organizací nelze z veřejných zdrojů získat informace. Otevřené zůstávají otázky, zda jsou tyto vztahy smluvně ošetřeny, jak jsou upraveny otázky duševního vlastnictví, jestli jsou uzavřeny licenční smlouvy, jestli firmy platí tržní ceny či zda mateřské instituci plynou jiné náhrady?

Diskuse a závěr

Akademické podnikání je v principu společensky prospěšná činnost. Jedná se o jeden z kanálů přenosu znalostí do aplikační sféry, který podporuje ekonomický rozvoj. Nejenže by se zapojení akademiků do podnikání nemělo bránit, ale mělo by se i podporovat. Podnikání akademiků se však musí řídit adekvátními pravidly. Pokud k tomu dochází živelně a skrytě, mohou veřejně podporovaným výzkumným organizacím unikat příjmy z přenosu znalostí a jednotlivci se mohou obohacovat nad rámec toho, co jim spravedlivě náleží. Smyslem prezentované studie je na základě empirických údajů stimulovat věcnou diskusi o tomto fenoménu.

Podle MŠMT (2016ab) se počet lidí, kteří od roku 2003 získali na českých vysokých školách docenturu anebo profesuru, pohybuje okolo čtyři a půl tisíce. Pokud by na celostátní úrovni podnikal přibližně stejný poměr akademiků jako ve vzorku této případové studie, má přímou zkušenost s transferem znalostí skrze podnikání více než sedm stovek akademiků s nejvyššími akademickými tituly. I kdyby v celkové populaci byl tento podíl poloviční, stále by to byl zástup několika stovek podnikajících akademiků. K tomu by bylo třeba připočíst podnikající akademiky bez titulů. Kontrastuje to s rozšířenou představou, že čeští akademici jsou od aplikační sféry příliš odtržení. Podle tvrdých dat naopak nezanedbatelná část z nich podniká sama o sobě.

Naše analýzy však ukazují, že se často jedná pouze o drobné firmy. Pro většinu akademiků podnikání zřejmě představuje spíše příležitostný přivýdělek. Nicméně i tak může být zkušenost s vlastním podnikáním cenná, protože pomáhá sbližovat jinak stále oddělený akademický a podnikatelský svět. Podnikající akademici mohou být do budoucna otevřenější nápadům na komercializaci badatelských výsledků anebo mít alespoň lepší pochopení pro podnikání kolegů a studentů. Díky nim se může podařit rychleji měnit zdrženlivý postoj vůči transferu znalostí do aplikační sféry, který v řadě výzkumných organizací přetrvává.

Akademické podnikání podle našich výsledků převážně plní roli poskytovatele specializovaných znalostně náročných služeb. Každopádně je to přínos pro utváření dobře fungujícího inovačního systému. Z hlediska příspěvku k růstu ekonomiky jako celku však význam akademických spin-off firem zůstává malý. Akademické prostředí

jen omezeně plní roli semenišť rychle rostoucích technologických firem, které by postupně přebíraly otěže ekonomiky od přirozeně upadajících starých odvětví, což je příznačné pro nejbohatší země světa. Příklady akademických start-up firem, které se rozrostly do většího podnikání, je již sice možné nalézt, ale zásadním motorem ekonomického rozvoje zatím nejsou.

Akademikům se nelze divit, že se zdráhají přerušit slibně rozjetou badatelskou kariéru a věnovat se s plnou vervou podnikání. Horizontální mobilita mezi veřejnou a soukromou sférou je totiž v českém akademickém systému nízká. Na vině je silně lineární kariérní postup. Jakmile zakladatel nové firmy byť jen na čas opustí dlouho budované akademické postavení, velmi těžko hledá cestu zpět. Řešením by mohlo být například zavedení funkčních míst pro docenty a profesory, na jejichž obsazení by bylo nutné vypisovat výběrová řízení. Mohlo by to rozhýbat rigidní akademický pracovní trh a usnadnit návrat do vysokých akademických pozic mimo jiné i z podnikání. K zavedení funkčních míst se však většina akademické reprezentace staví negativně.

Další řešení se nabízí v oblasti řízení lidských zdrojů i v rámci stávajících pravidel. Pokud se akademik rozhodne zúročit badatelské výsledky s komerčním potenciálem založením vlastní firmy, mělo by mu být rutinně umožněno dočasné snížení úvazku anebo úplný odchod, avšak bez ztráty dosažené akademické pozice. Akademické organizace by tomu přinejmenším neměly bránit, ale naopak takové jednání oceňovat jako žádoucí způsob transferu znalostí. Rozhodně je to lepší systém, než zakládat firmy za zády akademických zaměstnavatelů při zachování stejného úvazku. Akademickým organizacím by to umožnilo lépe podchytit komerční aktivity svých akademiků.

Samozřejmostí by se měla stát ohlašovací povinnost podnikatelských aktivit akademiků s významnějším pracovním úvazkem ve veřejné výzkumné organizaci. Zákon takovou povinnost sice neukládá, avšak nic nebrání akademickým organizacím si toto ohlídat smluvně. Nemusí se to vztahovat na drobné živnosti, ale podnikání nad určitý minimální rozsah, například vyžadující placení daně z přidané hodnoty, a zejména podnikání, které oborově souvisí s předmětem bádání ve veřejné sféře, by mělo být sledováno. Přispělo by to k větší transparentnosti podnikání v akademickém prostředí. Bez věrohodné evidence není divu, že máme jen velmi hrubou představu o rozsahu podnikatelské činnosti akademiků a o tom, kolik peněz jejich podnikáním

prochází. Šíření spekulací a podezření o nepravostech jsou toho jenom přirozeným důsledkem.

Za zvážení stojí vytvoření centrální databáze podnikání akademiků. Stejně jako byla za účelem omezení tzv. „*létačících profesorů*“ na MŠMT zavedena jednotná evidence úvazků na českých vysokých školách v Registru docentů a profesorů (REDOP), je potřeba získat i lepší přehled o aktivitách akademiků v soukromém sektoru, a to nejenom ve formě podnikání, nýbrž i zaměstnání. Usnadnilo by to jak regulaci tohoto fenoménu, tak lepší zacílení veřejné podpory. Neexistence informací tohoto typu například komplikuje hodnocení veřejných dotací na společné výzkumné projekty soukromé a akademické sféry. Například by bylo snadné ověřit, zda budoucí řešitel nestojí jednou nohou v akademické organizaci a druhou nohou ve spolupracující firmě. Každopádně by mělo zavedení případných programů podpory akademického podnikání předcházet zásadní zkvalitnění informační základny o tomto fenoménu.

Z podnikatelské praxe se ozývá volání po zjednodušení postupů pro zakládání pravých spin-off firem. Podle Martina Urbana, zakladatele akademického spin-off Eyedea Recognition, „by bylo rozumnější, kdyby mělo ČVUT samostatnou instituci, která by přímo vstupovala do firem, protože jinak je to strašně komplikované“ (Lupa 2014). Profesor Vladimír Mařík, ředitel Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky na ČVUT a předseda představenstva firmy CertiCon, přitakává, že „řešení by bylo, kdyby školy mohly zakládat obchodní společnosti a ty by zakládaly spin-offy, vkládaly do nich svůj podíl a z jejich zisku by financovaly další“ (iHNed 2013b). Jinými slovy akademickému podnikání by prospělo, kdyby byla tato agenda vyčleněna do k tomu účelu určené organizace, například do fondů rizikového kapitálu spoluvlastněných vysokými školami.

Přílišná byrokracie bezpochyby škodí. Na druhou stranu může být překážkou transferu znalostí i nejasnost souvisejících pravidel, která akademiky od vstupu do podnikání odrazuje. Münich a Srholec (2013) v tomto ohledu upozorňují na přílišnou rozdrobenost, kdy se transferu znalostí na mnohé fakultě věnuje jen pár jednotlivců, kvůli kterým se nevyplácí hledat systémová řešení. Než za takové situace vynucovat dodržování složitých pravidel, je pro management akademických organizací jednodušší nechat běžet podnikání svých kolegů samospádem. Řada akademických pracovišť tudíž nadále nemá jednoznačně vymezené, závazné a vynucované mantinely, ve kterých se tyto činnosti musí pohybovat. Mnohým

akademikům, kteří se v takové systému již naučili chodit, takový stav vyhovuje. Mají totiž jisté místo v akademii a k tomu přivýdělek skrze vlastní firmu.

Podle iHNed (2016) se začal připravovat nový zákon, který má zabránit dalším kauzám neetických postupů ve výzkumu jako je případ spojený s firmou Bioinova. Podle Pavla Bělobrádka, místopředsedy vlády pro vědu, výzkum a inovace, citovaného v tomto článku bychom měli „dát jasná pravidla, jak má vypadat spolupráce firem s výzkumnými institucemi“. S tím jistě nelze než souhlasit. Je však otázkou, jestli k tomu je zapotřebí nového zákona. Profesor Vladimír Mařík ve stejném článku totiž oponuje, že namísto nových předpisů je třeba „dodržovat ty platné a vnést do akademického prostředí povědomí, že se jej obecně platné zákony týkají.“ Jedním dechem dodává obavu, aby nový zákon přehnanou represí příliš nezkomplikoval cestu k zakládání akademických spin-off firem.

Dříve než se připraví nový zákon je záhodno zformulovat národní strategii transferu znalostí, která na základě stávající legislativy, směrnic a politiky vlády všem zúčastněným ujasní pravidla pro akademické podnikání a poskytne konkrétní návod, jak jejich dodržování vynucovat. Stanovení jednotných pravidel by zredukovalo velký rozsah „šedé zóny“ v propojení výzkumu s podnikáním. Například profesor Vladimír Mařík v rozhovoru pro iHNed (2013b) upozorňuje, že „pokud využívají pouze své know-how získatelné z veřejně publikovaných zdrojů a nepoužívají konkrétní výsledky konkrétního výzkumu, tak je to čisté a nikdo proti tomu nemůže nic namítat“. Na národní úrovni však chybí autorita, která by podobnou demarkační linii mezi povoleným a zapovězeným „*modus operandi*“ akademického podnikání oficiálně narýsovala.

Každopádně klíčové je netolerovat porušování pravidel, ať už jsou vyjádřena jakýmkoliv způsobem. Podle TA ČR (2015) je problémem „nízká negativní motivace ve formě nedostatečných postihů za nedodržování nastavených pravidel.“ iHNed (2016) cituje profesora Martina Fuska, který se o transfer znalostí stará v tomto ohledu nadmíru úspěšném Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, a podle kterého je žádoucí se poučit z příkladu USA anebo Německa, protože „Kdyby tam na někoho padlo podezření, že ze školy vynáší duševní vlastnictví, skončí“. Euro (2015) zdůrazňuje, že je potřeba, aby „si duševní vlastnictví hlídala více samotná vědecká pracoviště a tvrdě postihovala i své černé ovce parazitující na státem

financovaných projektech“. Bez pozitivních i negativních motivací v tom pořádek nikdy nebude.

TA ČR (2015) konkrétně doporučuje motivovat akademiky k využívání služeb center transferu znalostí. Nicméně zároveň dodává, že k nedávnému rozmachu těchto specializovaných pracovišť došlo hlavně díky dostupnosti financování ze Strukturálních fondů EU, přičemž v mnoha akademických organizacích centra doposud plní tuto roli pouze formálně a jejich potenciál tak zdaleka není využit. Aby byla tato centra úspěšná, musí zaměstnávat odborníky se zkušeností ze soukromé i akademické sféry, systematicky si je vychovávat a dlouhodobě udržet. Avšak k tomu musí být dostatečně veliká. Pokud nebude pro akademiky zavedena povinnost provádět komerčně výnosné aktivity transferu znalostí přes příslušné centrum, nebudou v českých podmínkách schopny dosáhnout kritické masy, která by zajistila financování jejich provozu v dostatečné kvalitě.

Profesor Vladimír Mařík v rozhovoru pro iHNed (2013b) v neposlední řadě připouští, že „lidé na školách nejsou tak placeni, aby nehledali cesty, jak si vydělat mimo“. Přivírání očí nad výdělečnými činnostmi akademiků mimo hlavní pracovní úvazek plní svým způsobem roli zaměstnaneckého benefitu, který těm agilnějším umožňuje dosáhnout odpovídajících příjmů. Přitom na západních vysokých školách se takové aktivity často povinně vykazují, bedlivě sledují a pochopitelně omezují. Avšak tam jsou také platy v akademických organizacích pro špičkové výzkumníky podstatně vyšší, a to i v porovnání přes paritu kupní síly. Nelze se potom divit, že pokud je český akademik platově výrazně podhodnocen, necítí se být povinen dodržovat stejné normy ohledně komercializace znalostí jako jeho zahraniční kolegové. Není snad ani třeba dodávat, že by bylo lepší kvalitní akademiky lépe ohodnotit, aby po takových příležitostech přestali pošilhávat.

Tato empirická studie je první svého druhu na téma akademické podnikání v českém prostředí, a tudíž nevyhnutelně trpí řadou nedostatků. Zahrnuli jsme pouze podnikání akademiků registrované na území České republiky. Případné zapojení do řízení firem v zahraničí - v Německu, USA či Britských panenských ostrovech – do analýzy není zahrnuto. Analýza je také zúžena pouze na docenty a profesory, byť akademiků je podstatně více. Bylo by záhodno zmapovat podnikání všech současných a minulých výzkumných zaměstnanců ve veřejné sféře, a potažmo všech držitelů doktorských titulů, kteří z podstaty prošli vědeckou průpravou na vysokých školách.

Z těchto důvodů je třeba námi zjištěný rozsah akademického podnikání interpretovat jako spodní hranici reálného stavu. Výzvou pro další výzkum je rozšíření analýzy nad rámec jedné vysoké školy a na delší časový úsek.

Literatura

- Carayol, N. (2007) Academic incentives, research organization and patenting at a large French university. *Econ. Innov. New Techn.*, 16, 119-138.
- ČSÚ (2016) Rejstřík ekonomických subjektů. Český statistický úřad, https://www.czso.cz/csu/res/registr_ekonomickych_subjektu, staženo v únoru 2016.
- Deloitte (2015) Technology Fast 50 2015 Central Europe. Deloitte Central Europe, <http://www2.deloitte.com/global/en/pages/about-deloitte/articles/technology-fast50-ce.html>.
- Delong Instruments (2015) Účetní závěrka 2014, zpráva nezávislého auditora. <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=40181047&subjektId=599660&spis=685475>
- D'Este, P., Perkmann, M. (2011) Why do academics engage with industry? The entrepreneurial university and individual motivations. *Journal of Technology Transfer*, 36, 316–339.,
- Ekonom (2015) Jak více vydělávat na vědě? Lovit i v šedé zóně. 2.4.2015, s. 18, <http://ekonom.ihned.cz/c1-63788270-jak-vice-vydelavat-na-vede-lovit-i-v-sede-zone>.
- Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2000) The dynamics of innovation: from National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university–industry–government relations. *Research policy*, 29, 109-123.
- Euro (2015) Naivní vědci trátí miliardy. 29.6.2015, s. 34, <http://www.euro.cz/archiv/naivni-vedci-trati-miliardy-sva-pracoviste-pripravuji-az-o-petinu-vynosu-1204441>
- GEM (2016) Global Entrepreneurship Monitor - Adult Population Survey Measures. Global Entrepreneurship Monitor, <http://www.gemconsortium.org/data/key-indicators>, stáhnuto 5. 5. 2016.
- iHNed (2013a) Akademici rozjízďejí vlastní podnikání. Školy na tom trátí. 19. 4. 2013, <http://archiv.ihned.cz/c1-59720650-akademici-rozjizdeji-vlastni-podnikani-skoly-na-tom-trati>.
- iHNed (2013b) Vladimír Mařík: Nedovoluji, aby se přetahovaly výsledky ze školy. 19. 4. 2013, <http://archiv.ihned.cz/c1-59720640-vladimir-marik-nedovoluji-aby-se-pretahovaly-vysledky-ze-skoly>.
- iHNed (2013c) Stamiliony z výzkumu utíkají českým univerzitám pod rukama. 19. 4. 2013, <http://archiv.ihned.cz/c1-59720680-stamiliony-z-vyzkumu-utikaji-ceskym-univerzitam-pod-rukama>.
- iHNed (2015a) Česko je světovou velmocí v mikroskopech. Stojí za třetinou celkové produkce. 14. 6. 2015, http://byznys.ihned.cz/c1-64163170-cesko-je-svetovou-velmoci-v-mikroskopech-stoji-za-tretinou-celkove-produkce?utm_source=mediafed&utm_medium=rss&utm_campaign=mediafed.

- iHNed (2015b) Za desítky milionů prodali svoji IT firmu. Teď dva profesori ČVUT pracují pod kolosem Cisco. 30. 6. 2015, <http://archiv.ihned.cz/c1-64244630-za-desitky-milionu-prodali-svoji-it-firmu-ted-dva-profesori-cvut-pracuji-pod-kolosem-cisco>.
- iHNed(2015c) Vodňanská fakulta vydělává miliony. Díky vyšlechtěným kaprům či unikátnímu kaviáru. <http://archiv.ihned.cz/c1-63338320-vodnanska-fakulta-vydelava-miliony-diky-vyslechtеныm-kaprum-ci-unikatnimu-kaviaru>.
- iHNed (2016) Bělobrádek chce zabránit kauzám podobným Sykové. Připraví zákon, který zamezí nepřehlednému propojování vědců a firem. <http://archiv.ihned.cz/c1-65330560-belobradek-chce-zmenit-pravidla-spoluprace-vedcu-a-firem>.
- Lundvall, B. A., eds. (1992) National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning. London, Pinter Publishers.
- Lupa (2014) Eyedea pozná kradené fotky, SPZ v mapách i tváře konzumentů reklam. <http://www.lupa.cz/clanky/eyedea-pozna-kradene-fotky-spz-v-mapach-i-tvare-konzumentu-reklam/>
- Lupa (2016) Brněnský Flowmon míří do ciziny. Na prodej není, raději nakupuje sám. Lupa, <http://www.lupa.cz/clanky/brnensky-flowmon-ma-zajemce-na-odkup-na-prodej-neni-a-radeji-nakupuje-sam/>
- Ministerstvo spravedlnosti (2016) Veřejný rejstřík a Sbírka listin on-line. <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>.
- MPO (2011) Národní inovační strategie České republiky. <http://www.mpo.cz/dokument91200.html>
- MŠMT (2016a) Habilitační řízení. <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/habilitacni-řízení>.
- MŠMT (2016b) Řízení ke jmenování profesorem. <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/řízení-ke-jmenování-profesorem>.
- Münich, D. a Srholec, M. (2013) Proč firmy platí radši výzkumníky než školy. Hospodářské noviny, 16.4.2013, Rubrika: Názory, Strana: 11, <http://archiv.ihned.cz/c1-59699550-daniel-munich-a-martin-srholec-proc-firmy-plati-radsi-vyzkumniky-nez-skoly>
- Perkmann, M., Tartari, V., McKelvey, M., Autio, E., Broström, A., D'Este, P., Fini, R., Geuna, A., Grimaldi, R., Hughes, A., Krabel, S., Kitson, M., Llerena, P., Lissoni, P., Salter, A. a Sobrero, M. (2013) Academic engagement and commercialisation: A review of the literature on university-industry relations. *Research Policy*, 42, 423-442.
- Pirnay, F., a Surlemont, B. (2003) Toward a typology of university spin-offs. *Small Business Economics*, 21, 355-369.
- Rothaermel, F. T., Agung, S., Jiang, L. (2007) University entrepreneurship: a taxonomy of the literature. *Industrial and Corporate Change*, 16, 691-791.

TA ČR (2015) Prohlášení Technologické agentury České republiky – Hlavní výzvy v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví při aplikaci výsledků projektů VaV podpořených veřejnými prostředky v inovacích. Technologická agentura České republiky. Dostupné na:

https://www.tacr.cz/Z%C3%A1v%C4%9Bry_kulat%C3%BDch_stol%C5%AF_-_final.pdf

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (2016) Definiční znaky veřejné podpory. Dostupné na: <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/definicni-znaky-verejne-podpory.html>

Úřad vlády (2015) Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2016 – 2020. Úřad vlády České republiky, Praha, <http://vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=682145> .

Předchozí publikace

- Říjen 2016: Ján Palguta. „Konkurence politických uskupení v obecních zastupitelstvech a veřejné zakázky“
- Září 2016: Daniel Münich, Vladimír Smolka. „Platy českých učitelů zůstávají velmi nízké“
- Srpen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „Medzinárodné porovnanie kvality publikačného výkonu vedných odborov na Slovensku“
- Červenec 2016: Jiří Šatava. „Vliv mateřství na výši starobního důchodu“
- Červenec 2016: Ján Palguta. „Dárci politických stran na trhu veřejných zakázek“
- Červen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „Národní srovnání vědeckého publikačního výkonu Akademie věd České republiky: kvantita vs. kvalita a spoluautorství“
- Červen 2016: Petr Janský, Filip Pertold, Jiří Šatava. „Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat“
- Květen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech 2009-2013“
- Květen 2016: Petr Janský, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Dopad daní a dávek na příjmovou nerovnost a relativní chudobu v České republice“
- Duben 2016: Miroslava Federičová, Filip Pertold, Michael L. Smith. „Sebedůvěra třídy a soutěž spolužáků o osmiletá gymnázia“
- Březen 2016: Jiří Šatava. „Podpora rodin s dětmi prostřednictvím daňově dávkového systému“
- Březen 2016: Filip Pertold. „K čemu vede (ne)transparentnost veřejných zakázek?“
- Březen 2016: Klára Kalíšková, Daniel Münich, Filip Pertold. „Veřejná podpora míst ve školkách se vyplatí: Analýza výnosů a nákladů“
- Únor 2016: Filip Pertold. „Přechod na střední školu, pití alkoholu a vliv vrstevníků na kouření mládeže“
- Leden 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „An International Comparison of the Quality of Academic Publication Output in the Czech Republic“
- Prosinec 2015: Libor Dušek, Jiří Šatava. „Zdanění vysokopříjmových osob“
- Prosinec 2015: Libor Dušek. „Hrozí opět přeplnění věznic? Predikce počtu vězňů v České republice“
- Prosinec 2015: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „Mezinárodní srovnání kvality publikačního výkonu vědních oborů v České republice“
- Listopad 2015: Mariola Pytliková. „Rozdíly ve výši výdělků ve vztahu k mateřství a dítěti v rodině“
- Listopad 2015: Klára Kalíšková. „Skills Mismatches in the Czech Republic“
- Listopad 2015: Jiří Šatava. „Pracovní aktivita po dosažení důchodového věku: Institucionální pobídky v České republice“
- Říjen 2015: Alena Bičáková, Klára Kalíšková. „Od mateřství k nezaměstnanosti: Postavení žen s malými dětmi na trhu práce“
- Září 2015: Jiří Šatava. „Working Beyond Pensionable Age: Institutional Incentives in the Czech Republic“
- Září 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich. „Komparativní studie věku odchodu do důchodu v České republice“ (česká verze studie „A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic“ z června 2015)
- Září 2015: Štěpán Jurajda, Daniel Münich. „Oborová publikační výkonnost výzkumných pracovišť v České republice v letech 2008-2012“ (studie obsahuje interaktivní internetový nástroj, pomocí kterého je možné zvolit obor či pracoviště a zobrazit řazení pracovišť dle preferovaného ukazatele)

- Září 2015: Daniel Münich, Mária Perignáthová, Lucie Zapletalová, Vladimír Smolka. „*Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní*“
- Srpen 2015: Jan Švejnar. „*Miliardáři versus lidé / Billionaires versus People*“
- Červen 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich. „*A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic*“ (v angl. jazyce, srovnávací studie věku odchodu do důchodu v České republice)
- Květen 2015: Josef Montag, Lucie Zapletalová. „*Bodový systém a jeho vliv na počet smrtelných nehod*“
- Březen 2015: Vojtěch Bartoš. „*(Ne)diskriminace žen při žádosti o zaměstnání v důsledku mateřství: Experiment*“
- Prosinec 2014: Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová. „*Společným zdaněním k nižší zaměstnanosti žen*“
- Říjen 2014: Ágota Scharle. „*Co s ekonomickou neaktivitou v zemích Visegrádu?*“
- Říjen 2014: Štěpán Jurajda, Daniel Münich, Lucie Zapletalová. „*Vliv informací z volebních lístků na výsledky obecních a krajských voleb*“
- Srpen 2014: Matěj Bajgar, Petr Janský. „*Regionální rozdíly v kupní síle: Ceny, platy, mzdy a důchody*“
- Červenec 2014: Štěpán Jurajda, Jiří Šatava. „*Budete mít nárok na důchod?*“
- Červen 2014: Daniel Münich, Miroslava Federičová. „*Učení mučení, nebo škola hrou? Srovnání oblíbenosti školy a matematika pohledem mezinárodního šetření*“
- Červen 2014: Petr Bouchal, Petr Janský. „*Státní úředníci: Kolik jich vlastně je, kde a za kolik pracují?*“
- Květen 2014: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „*Komu pomůže navrhované zvýšení slevy na dani na dítě?*“
- Březen 2014: Vilém Semerák. „*Česká ekonomika pokračuje v růstu i v roce 2014*“
- Březen 2014: Miroslava Federičová, Daniel Münich. „*Příprava na osmiletá gymnázia: velká žákovská steepchase*“
- Březen 2014: Klára Kalíšková. „*Ženy v českém finančním sektoru 1994-2012: nové pracovní příležitosti pro mladé a vzdělané*“
- Prosinec 2013: Daniel Münich, Tomáš Protivínský. „*Dopad vzdělanosti na hospodářský růst: ve světle nových výsledků PISA 2012*“
- Prosinec 2013: Libor Dušek, Jiří Šatava. „*Zdanění vysokých příjmů, reforma za reformou...*“
- Prosinec 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „*Kdo a kolik odvádí do společné kasy? Zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání v českém systému*“
- Říjen 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „*Co by od roku 2015 přinesla již schválená reforma příjmů daní?*“
- Září 2013: Jiří Šatava. „*Dopad rozvodu na příjmy v důchodu*“
- Červen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „*Důchodový systém: scénáře budoucího vývoje*“
- Květen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „*Dopady reformy I. důchodového pilíře po roce 1996 na starobní důchody jednotlivců*“
- Květen 2013: Petr Janský. „*Účastníci penzijního připojištění*“
- Duben 2013: Martin Gregor. „*Může záporný hlas ve volebním systému se dvěma mandáty zvýšit kvalitu kandidátů?*“
- Březen 2013: Pavel Hait, Petr Janský. „*Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti*“
- Prosinec 2012: Vilém Semerák. „*Zachrání Čína české exporty? Studie*“
- Listopad 2012: Petr Janský. „*Odhady dopadů změn DPH na domácnosti: porovnání dvou možných scénářů od roku 2013*“

- Říjen 2012: Pavla Nikolová, Ján Palguta, Filip Pertold, Mário Vozár. „Veřejné zakázky v ČR: Co říkají data o chování zadavatelů?“
- Říjen 2012: Ondřej Schneider. „Jaký důchod nás čeká? Alternativy vývoje státního průběžného důchodového systému“
- Říjen 2012: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „Český důchodový systém na rozcestí: Pro koho je výhodný přechod do druhého pilíře?“
- Září 2012: Vilém Semerák. „Dopady makroekonomického vývoje ČR na krajské úrovni: možnosti pro aktivní hospodářskou politiku“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)
- Září 2012: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Možnosti pro aktivní hospodářskou politiku na krajské úrovni“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)
- Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „Česká pomoc rozvojovým zemím: nejen finanční rozvojová spolupráce“
- Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „The Commitment to Development Index for the Czech Republic“ (výzkumný článek)
- Září 2012: Daniel Münich, Jan Straka. „Být či nebýt učitelem: platy českých učitelů pohledem nákladů ušlých příležitostí a širší souvislosti“
- Srpen 2012: Štěpán Jurajda, Daniel Münich. „Kde se v ČR dělá nejlepší výzkum“
- Srpen 2012: Libor Dušek. „Kde hledat příčiny přeplněných věznic“
- Červen 2012: Daniel Münich, Petr Ondko, Jan Straka. „Dopad vzdělanosti na dlouhodobý hospodářský růst a deficit důchodového systému“
- Květen 2012: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Česky: Nevyužitý potenciál země“
- Duben 2012: Libor Dušek, Petr Janský. „Očekávané dopady změn sazeb DPH na rozpočty krajů“
- Březen 2012: Petr Janský, Daniel Münich. „Co když vláda nebude valorizovat starobní důchody? První odhady dopadů na relativní chudobu důchodců v ČR“
- Únor 2012: Ondřej Schneider. „Rozpočtové instituce—evropské zkušenosti a aplikace na Českou republiku“
- Únor 2012: Petr Janský, Ondřej Schneider. „(Ne)udržitelnost (dluhu) veřejných financí“
- Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Evropská krize—Dopady měnové (dez)integrace na ČR“
- Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Evropská krize—Špatná a ještě horší řešení“
- Prosinec 2011: Vilém Semerák. „Evropská krize—Limity čínské podpory“
- Srpen 2011: Ondřej Schneider. „Důchodové systémy v Evropě: Reformují všichni“
- Červenec 2011: Petr Janský, Klára Kalíšková. „Jak sjednocení DPH kompenzovat rodinám s dětmi“
- Květen 2011: Ondřej Schneider. „Penzijní dluh: Břímě mladých“
- Květen 2011: Libor Dušek, Ondřej Schneider. „Poplatky penzijních fondů: Komentář“
- Duben 2011: Jan Hlaváč, Ondřej Schneider. „Finanční výkonnost penzijních fondů ve střední Evropě: Proč jsou české fondy nejhorší?“
- Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Jak by sjednocení DPH na 17,5 % dopadlo na domácnosti a veřejné rozpočty“
- Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Přehled hlavních dopadů daňových změn na domácnosti a veřejné rozpočty“
- Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Jak by daňové změny dopadly na domácnosti a veřejné rozpočty“
- Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Dopady sjednocení sazeb DPH na 20 % na životní úroveň domácností“

Prosinec 2010: Libor Dušek, Petr Janský. „*Odhad dopadů navrhovaných změn DPH na životní náklady domácností*“

Září 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „*Jak na státní rozpočet: Ekonomický přístup*“

Květen 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „*Jak inteligentně reformovat veřejné finance*“

Září 2009: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „*New member countries' labour markets during the crisis. EU BEPA Policy Brief*“

<http://idea.cerge-ei.cz/publikace>

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice

Studie 15 / 2016

© Vít Macháček, Martin Srholec

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.

ISBN 978-80-7344-387-0

DĚKUJEME VŠEM SPONZORŮM / WE THANK ALL OUR SPONSORS

Deloitte.

Jan Žůrek

Antonín Fryč
generální ředitel
WAREX, s. r. o.

Petr Šrámek
advokát

IDEA se v rámci Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. podílí na aktivitách Strategie AV21
IDEA at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences participates in the Strategy AV21 activities

Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

Vydavatel/Publisher: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., Politických vězňů 7, 111 21 Praha 1, Česká republika

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ - angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (angl. zkratka CERGE).

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting idea@cerge-ei.cz

<http://idea.cerge-ei.cz>